

Ág Tibor: *Zendülj torok frissen nótára* című dalgyűjteményéről

került – Bartók-rendi kottákat. Esetenként a lejegyzésben található tévedésekre is felhívja a figyelmet, azokat kijavítva közli. Erre jó példa egy következetesen helytelenül megjelentetett dallam, melyet az eredeti felvétel, valamint Bartók szerzeménye alapján javít ki.

A Bartók által gyűjtött 122 dallamot más kutatók gyűjtéseiből származó hangszeres darabok egészítik ki, szám szerint 150-re. Ezek úgy kapcsolódnak nagy elődünk nevéhez, hogy egyrészt maga Bartók válogatta be saját dallamrendjébe, másrészt ő jegyezte le vagy javította ki a lejegyzést.

A kötet végén egy csaknem 180 címből álló irodalom található (ezek közül 26 Bartók tollából származik), melyet mutatók követnek: dalszöveg- és névmutató, a hangszerek és zenei műfajok mutatója, valamint helynév- és tájegység-mutató. A könyvet a tartalomhoz közvetlenül, illetve közvetett módon kapcsolódó fotók, valamint faksimilék színesítik.

E könyv színvonalát a szerző széleskörű, elismert tudományos tevékenysége is szavatolja. A Magyarországon és Szlovákiában napvilágot látott önálló kötetek, illetve az itthon és külföldön neves szaklapokban, folyóiratokban, gyűjteményes kötetekben megjelent tanulmányok, dolgozatok, recenziók, továbbá hangzóanyagként kiadott CD-k vagy megtartott előadások mind erről tanúskodnak. (Többek között itthon az *Ethnographia*, a *Magyar Zene*, a *Néprajzi Látóhatár*, a *Hungarian Heritage*, a *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, a *Zenetudományi dolgozatok*, külföldön pedig a stockholmi *Studia instrumentorum musicae popularis VI.*, a bécsi *Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes*, a Wien–Budapest–Madrid–Perpignan-ban megjelenő *Signs, Music, Society III. ISSS – European Journal for Semiotic Studies*, a berlini *Music Archiving in the World. Papers Presented at the Conference on the Occasion of the 100th Anniversary of the Berlin Phonogramm-Archive* és nem utolsósorban a brassói *Bulletin of the Transilvania University of Braşov V.*, illetve a *Musicometria I.*, nemzetközi hírnévnek örvendő kiadványokkal működött és működik közre. Ez utóbbiban tagja a tudományos tanácsnak is.) Tari Lujza Kodály hangszeres gyűjtéseit bemutató, 2001-ben megjelent kötete mellé kerülhet immár ez a könyv is. A kettő jól kiegészíti egymást, s egyben a szerzőnek e két óriás személyiség iránti tiszteletét is kifejezi.

Azonban nem csak a szakembereknek ajánlom e könyvet. Izgalmas olvasmány lehet mindazok számára, akik Bartók Béla tudományos szemléletmódjára, ennek időbeni változásaira, a magyar népi hangszerekről, illetve az ezeken játszott népdalokról alkotott véleményére, álláspontjára kíváncsiak, akik gyűjtőútjainak körülményeit fürkészik vagy akár a gyűjtésekhez kapcsolódó korabeli események iránt érdeklődnek. E kötetnek tehát méltó helye van a könyvtárak, a szakemberek, az aktív népzenei előadók, és nem utolsósorban a népzene kedvelő magánszemélyek könyvespolcain egyaránt.

dr. Szalay Zoltán

Ág Tibor új kötetének címe egy János/István-napi köszöntőre utal, alcíme pedig (*Egy esztendőnek kezdése a másikkal végzése*) elárulja, hogy a dalok egymásutánját az esztendő szabja meg, tehát jeles-napi szokásdalgyűjteményről van szó.

A kötet végighalad azokon az ünnepi alkalmakon, melyekhez valamilyen dallal kísért szokás, játék tartozik a magyar néphagyományban. Az újévvel kezdődik és a karácsony utáni István/János nappal zárul. Nemcsak egyházi ünnepek szerepelnek benne, hanem a Balázs- és Gergelyjárás, májusfa állítás, aratás, szüret, disznóöléshez kapcsolódó szokások is. Egy-egy ünnephez a szokásoknak akár négy-öt változata is társul a magyar nyelvterület különböző pontjairól.

A *Zendülj torok frissen nótára* anyaga ugyanis nemcsak az északi területre korlátozódik.

A szerző nagyjából saját gazdag gyűjteményéből válogat, de felhasználja az ismert szokásdal-publikációkat is, mint a *Magyar Népzene Tára Jeles napok* c. kötetét, Kálmány Lajos *Szeged népe*, Tátrai Zsuzsanna–Karácsony Molnár Erika: *Jeles napok, ünnepi szokások* c. kötetét. Célja elsősorban nem tudományos forrásközlés, hanem egy olyan gyűjtemény létrehozása, amely a pedagógusi gyakorlatban is hasznosítható. Ennek megfelelően alakítja a dalok közlésmódját: a dalokat könnyen énekelhető magasságba transzponálja, a népi szövegek fonetikus írásmódját köznyelvi formára egyszerűsíti.

A kötet tehát az év jeles napjai szerint halad húsz fejezetben. A dalok és szövegek közlése előtt adja a szokás általános leírását és jellemzését, az előadásra, mozgásformákra vonatkozó utasításokat. Minthogy a résztvevők fiatalok, manapság már inkább gyermekek, a gyűjtemény kiválóan alkalmas iskolai használatra, a szokások újra tanítására, felelevenítésére. A szerző fontos szempontnak tekinti egy-egy szokás komplex voltát: egyesíti az éneklést, deklamációt, mozgást és táncot. Alkalmas eszköz az iskoláskorú gyerekek, gyermekcsoportok sokirányú nevelésére, fejlesztésére.

Ág Tibor – korábbi könyveihez hasonlóan – ezt a kötetet is gondosan, nagy körültekintéssel és alapos válogató munkával készítette el. Tükröződik benne egy élet gyűjtőtapasztalata, kórusvezetői gyakorlata, az ifjúság ismerete és szeretete.

Hiánypótló gyűjtemény, pedagógusok, művészeti csoportok vezetői számára kitűnően használható.

dr. Domokos Mária